

Khall 02.03.2026
240/00.04.00/2026

Valmistelija kaupunginjohtaja Jori Reijula p. 045 847 1133

Valtiovarainministeriö on 3.2.2026 päivätyllä lausuntopyynnöllä pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta. Esityksessä selkeytettäisiin valtiovarainministeriön toimivaltaa ja roolia kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisessä ohjauksessa ja seurannassa. Lisäksi tehtäisiin eräitä muita muutoksia (lausuntopyyntö oheisaineistona).

Jämsän kaupungin lausunto:

1) Näkemykset kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta

Jämsän kaupunki pitää kuntien varautumisen tason vahvistamista ja valtakunnallisen yhtenäisyyden parantamista perusteltuna. On tärkeää, että kuntien kykyä selviytyä normaaliolojen häiriötilanteista ja poikkeusoloista vahvistetaan. Tästä näkökulmasta valtiovarainministeriön roolin selkiyttäminen varautumisen yleisessä ohjauksessa ja seurannassa on ymmärrettävää.

Jämsä kuitenkin korostaa, että VM:n ohjauksen tulee olla ensisijaisesti tukevaa, informaatio-ohjaukseen perustuvaa ja yhteistyöhakuista, eikä missään tapauksessa kunnallista itsehallintoa kaventavaa tai yksityiskohtaisiin toimintatapoihin puuttuvaa. Ohjauksessa on huomioitava kuntien erilaiset koot, resurssit ja paikalliset olosuhteet. Lisäksi ohjauksen rinnalle tulee tarjota kunnille käyttöön käytännön työkaluja, yhteisiä malleja ja ennen kaikkea valtakunnallista tukea, kuten yhteiset varautumisen arviointimallit, mallipohjat, koulutukset ja hyviä käytäntöjä, jotta ohjaus ei jää pelkäksi velvoitteeksi ilman tarvittavia lisäresursseja.

2) Näkemykset vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevasta muutosehdotuksesta

Jämsän kaupunki kannattaa nuoriso-, vanhus- ja vammaisneuvostojen aloiteoikeuden selkeyttämistä laissa. Tämä vahvistaa osallisuutta, lisää vaikuttamistoimielinten merkitystä ja tukee demokratiaa paikallistasolla. Vanhusneuvoston mahdollinen nimenmuutos on niin ikään perusteltua, sillä se mahdollistaa paikallisesti paremmin väestöryhmää kuvaavan nimityksen (esim. ikäneuvosto), ja lisää sen hyväksyttävyyttä ja merkitystä.

Jämsä korostaa kuitenkin, että kunnilla tulee säilyä riittävä liikkumavara määritellä käytännön menettelyt hallintosäännössään, mukaan lukien aloitteiden käsittelyprosessi, aikataulut ja valmistelukäytännöt.

3) Näkemykset konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta

Jämsän kaupunki pitää järkevänä, että tytäryhteisöjen varautuminen huomioidaan nykyistä systemaattisemmin osana konserniohjausta. Kuntakonsernin kriittisten palvelujen jatkuvuus on tärkeää kuntalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta.

Kaupunki kuitenkin painottaa, että vaatimusten tulee skaalautua tytäryhtiön kokoon, toimialaan ja riskitasoon. Pienille yhtiöille ei tule asettaa kohtuuttomia hallinnollisia velvoitteita, ja konserniohjeeseen tulee mahdollistaa joustavat ratkaisut eri toimialoilla. Jämsä katsoo, että tarvitsemme valtakunnallisesti laadittuja mallimääräyksiä konserniohjeisiin, jotta kunnilla olisi yhteinen pohja tytäryhtiöiden varautumisen ohjaamiseen.

4) Näkemykset kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista

Jämsän kaupunki pitää kirjanpitolain soveltamista koskevien poikkeusten kirjaamista suoraan kuntalakiin selkeyttävänä ja tarkoituksenmukaisena. Tämä parantaa kuntien tilinpäätösten vertailukelpoisuutta ja yhdenmukaisuutta. Myös toimintakertomukseen lisättävä velvoite kuvata merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät on perusteltu, sillä se lisää läpinäkyvyyttä ja tukee taloudellista vastuullisuutta.

Jämsän kaupunki edellyttää, että valtiovarainministeriö antaa selkeät ja yhtenäiset ohjeet riskien raportoinnista, jotta kunnissa ei synny tulkintajeroja tai tarpeetonta hallinnollista lisätyötä.

5) Näkemykset esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

Jämsä pitää vaikutusarviointeja pääosin asianmukaisina, mutta katsoo, että kuntien hallinnollisen työn lisääntymistä on aliarvioitu erityisesti varautumisen dokumentointiin ja raportointiin liittyen. Lisäksi olisi ollut hyödyllistä arvioida tarkemmin vaikutuksia eri kokosiin kuntiin erikseen, sillä pienemmillä kunnilla ja seutukaupungeilla on suuria kuntia/kaupunkeja vähemmän resursseja toteuttaa uusia velvoitteita.

6) Muut huomiot esitysluonnoksesta

Kannatamme esityksen yleisiä tavoitteita liittyen varautumisen vahvistamiseen, riskienhallinnan parantamiseen ja osallisuuden lisäämiseen.

Kaupunki kuitenkin toivoo, että jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota:

- kuntien itsehallinnon turvaamiseen,
- ohjauksen käytännöllisyyteen ja kohtuullisuuteen,
- valtakunnallisen tuen ja työkalujen tarjoamiseen kunnille,
- erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien resurssitilanteeseen.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Hallintosääntö § 28 / kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta

Ehdotus

Konsernipalvelujohtaja Vesa Urtti

Kaupunginhallitus hyväksyy seliteosan mukaisen lausunnon koskien luonnosta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta.

Päätös